

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Riktlinjer

Beslutad av: KS utskott för utbildning och arbete
Framtagen av: Robert Schelin, Enhetschef
Uppdaterad:

Beslutsdatum: 2016-12-13
Dokumentansvarig: Robert Schelin, Enhetschef
Referens:
Giltighetstid: Tills vidare

Innehållsförteckning

1	Inledning
1.1	Barnperspektivet
2	Utredning av rätten till bistånd
2.1	Ogiltig frånvaro
2.2	Sjukdom
2.3	Ledighet
3	Särskilda grupper
3.1	Arbetslösa
3.1.1	Praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet
3.2	Arbetslösa ungdomar
3.3	Egna företagare
3.4	Intagna på kriminalvårdsanstalt
3.4.1	Fotboja som straffpåföljd
3.4.2	Samhällstjänst som straffpåföljd
3.5	Personer med missbruksproblematik
3.6	Sjukskrivna
3.7	Studerande
3.8	Barn och ungdomar
3.9	Ungdomar i eget boende
3.9.1	Föräldrars underhållsskyldighet
3.9.2	Ungdomar som utan egna inkomster tecknat hyresavtal
3.9.3	Hyresdel för vuxna hemmaboende barn som tidigare erlagt hyresdel
3.10	Utländska medborgare
3.11	Vårdtagare vid institution
3.11.1	Försörjningsstöd vid vistelse på institution
3.11.2	Fickpengar
3.11.3	Kläder och skor
3.11.4	Egenavgift vid vård och behandling
3.11.5	Avgifter vid sjukvård
3.11.6	Kostnader i samband med egen bostad
3.12	Rättspsykiatri
3.13	Pensionär
3.14	Föräldraledighet
4	Inkomster som skall beaktas
4.1	Inkomster som inte skall beaktas
4.2	Faktiska tillgångar
4.3	Fiktiva tillgångar
4.4	Lätt realiserbara tillgångar
4.5	Feriearbete/extra arbete
4.6	Skadestånd
4.7	Socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar
4.8	Sparmedel och andra tillgångar
4.9	Kvarskatt och överskjutande skatt
4.10	Normöverskott
4.11	Förbehållsbelopp och skattejämkning

4.12 Jobbstimulans

5 Lagstiftning

6 Riksnorm

6.1 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en högre nivå

6.2 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en lägre nivå

6.3 Akut ekonomiskt bistånd

7 Försörjningsstöd till livsföring i övrigt

8 Generellt godtagbara kostnader

8.1 Arbetsresor

8.2 Barnomsorgsavgift

8.3 Boende

8.3.1 Skälig boendekostnad

8.3.2 Bostadsrätt eller villa

8.3.3 Inneboende

8.3.4 Byte till billigare bostad/avyttra

8.3.5 Byte till dyrare bostad

8.3.6 Andrahandsboende

8.3.7 Dubbla boendekostnader

8.4 Fackföreningsavgift/A-kassa

8.5 Hemförsäkring

8.6 Hushållsel

8.7 Hälsa- och sjukvård

8.8 Umgänge och umgängesresor

8.9 Hyresgästföreningen

9 Särskild prövning

9.1 Begravningskostnader

9.2 Bil- och fordonsinnehav

9.3 Cykel

9.4 Deposition

9.5 Hyresgaranti

9.6 Fritidskostnad

9.7 Förnyat försörjningsstöd under pågående period

9.8 Glasögon

9.9 Hemutrustning

9.10 Flyttkostnader

9.10.1 Magasineringskostnader

9.10.2 Sanering

9.11 Kläder

9.12 Merkostnader för specialkost

9.13 Övriga resor

9.14 Medborgarskap

9.15 Psykoterapi och psykologkostnader

9.16 Rättshjälpsavgift

9.17 Skulder

9.17.1 Hyresskuld

9.17.2 Elskuld

- 9.17.3 Skulder för barnomsorgsavgift
- 9.18 Spädbarnsutrustning
- 9.19 Tandvård
- 9.20 Telefonkostnad
- 9.21 Hemtjänst
- 9.22 ID-handlingar och pass
- 9.23 Jourlägenhet
- 9.24 Vistelse på institution

10 Försörjningsskyldighet

- 10.1 Vuxna personer med gemensam bostad
- 10.2 Hyresdel för ungdom som avslutat studier men inte tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

11 Särskilda frågor

- 11.1 Advokatkostnader
- 11.2 Arbetskonflikt
- 11.3 Bistånd vid utmätning
- 11.4 Dagsbelopp
- 11.5 Fickpengar
- 11.6 Förmedlingsmedel/Egnamedelskonto
- 11.7 Skolskjuts
- 11.8 Underhållsbidrag/underhållsstöd
- 11.9 Utbetalning av försörjningsstöd
- 11.10 Beräkningsperiod
- 11.11 Återkrav av försörjningsstöd
- 11.12 Retroaktivt bistånd

12 Våld i nära relationer

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

1. Inledning

Ekonomiskt bistånd är avsett att vara ett komplement till egna inkomster. Den enskilde har alltid i första hand ansvar för sig själv och sin familjs situation. Detta innebär att den enskilde, efter egen förmåga, är skyldig att försörja sig och sin familj. De andra möjligheter till försörjning som kan finnas genom eget arbete, genom andra bidrag eller socialförsäkringsförmåner skall alltid prövas i första hand. Den enskilde skall alltid nyttja socialförsäkringssystemet och andra inkomst- och ersättningsmöjligheter fullt ut.

Socialekreterare skall i samråd med den enskilde arbeta för att undanröja orsakerna till försörjningsstödsbehovet. För människor med ett inte enbart tillfälligt behov av försörjningsstöd skall en planering upprättas tillsammans med den enskilde. Arbetsplanens syfte skall vara att stärka den enskildes möjligheter till egen försörjning. Socialekreteraren skall vid upprättandet av arbetsplanen samarbeta med andra berörda myndigheter t.ex. arbetsförmedlingen, försäkringskassan, sjukvården m.fl.

Ekonomiskt bistånd skall alltid prövas individuellt efter den enskildes behov och förmåga.

1.1 Barnperspektivet

Vid åtgärder som berör barnfamiljer skall hänsyn tas till vad barnets bästa kräver. Barnets inställning skall så långt som möjligt kartläggas och i bedömningen skall hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Barnets bästa skall alltid beaktas, utredas och redovisas men är inte alltid avgörande för vilket beslut som fattas. För att kunna följa upp hur barnperspektivet beaktas måste det finnas skriftlig dokumentation som visar att dessa överväganden har skett och hur detta påverkat bedömningen i ärendet. Omfattningen av utredning och dokumentation om barnets situation varierar beroende på beslutets art men är särskilt viktigt i beslut som direkt berör barnet, t.ex. bistånd till fritidsaktiviteter, kläder och utrustning till barnet och beslut som har stor påverkan på barnets situation t.ex. hyres- och elskulder, byte av bostad mm.

Barnets ekonomiska situation i familjer som har varit beroende av försörjningsstöd under lång tid bör särskilt uppmärksammas och dokumenteras.

2. Utredning av rätten till bistånd

Den allmänna förutsättningen för att erhålla försörjningsstöd är att den enskilde själv inte kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. Den enskilde måste efter bästa förmåga bidra till sin egen försörjning, vilket till exempel innebär att den som är arbetslös måste stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete. Det kan även innebära att den enskilde måste delta i sådan verksamhet (praktik, arbetsmarknadsutbildning, arbetsrehabilitering etc.) som anordnas. Hit bör även grundutbildning i svenska (SFI) räknas.

För att utreda om ett hushåll har rätt till försörjningsstöd skall ansökan göras på avsedd blankett. I normalfallet skall den enskilde komma på besök hos socialsekreterare och vid besöket kunna legitimera sig. Vid behov görs hembesök. Om särskilda skäl föreligger kan ansökan göras enbart muntligen t.ex. om det är fråga om en akutsituation och beslut måste fattas snabbare än besökstid kan erbjudas. En förutsättning är att samtliga begärda handlingar inkommer.

Vid varaktigt biståndsbehov och under oförändrade förhållanden kan ansökan lämnas in skriftligt för en månad i taget efter överenskommelse med socialsekreterare. Ett skäl kan vara att den enskilde inte skall behöva ta ledigt från praktik eller arbete. Inkomster, utgifter och tillgångar skall alltid redovisas och styrkas skriftligen tre månader tillbaka i samband med första ansökningstillfället. Därefter begärs kontoutdrag och andra handlingar alltid. Genom att underteckna ansökningsblanketten ger den enskilde sitt samtycke till att kontakt får tas med bl.a. arbetsförmedling och försäkringskassa. Om den enskilde inte samtycker till att nödvändiga kontakter tas eller inte inkommer med begärda handlingar och därmed omöjliggör att en fullgod utredning kan fullföljas så är det skäl till avslag.

Vid ett varaktigt biståndsbehov skall en särskild arbetsplan upprättas i samråd med den enskilde där målsättningen skall vara självförsörjning. Att handlingsplanen följs är en förutsättning till försörjningsstöd. Beslut och ekonomisk beräkning meddelas den enskilde skriftligen, med besvärshänvisning vid avslag.

2.1 Ogiltig frånvaro

Vid fler än tre dagars ogiltig frånvaro eller vid upprepad ogiltig frånvaro från planerad aktivitet kan frånvaron leda till ett helt avslag på ansökan om försörjningsstöd. Vid det första tillfället omfattar avslaget den hushållsmedlem som haft frånvaron men vid upprepad frånvaro bör avslaget omfatta hela hushållet då makar och sammanboende är försörjningsansvariga för varandra. En individuell bedömning skall alltid göras i det enskilda fallet. Upprepade tillfällen med försenad ankomst påverkar också rätten till ekonomiskt bistånd.

2.2 Sjukdom

Vid frånvaro p g a sjukdom under mer än fem dagar sammanhängande skall sjukdomen styrkas med läkarintyg. På motsvarande sätt skall sjukdom styrkas vid frånvaro för vård av sjukt barn under mer än fem dagar. Vid upprepad korttidsfrånvaro kan läkarintyg begäras från första dagen. Skriftligt underlag som bekräftar läkarbesök som hindrar deltagande i verksamheten skall alltid uppvisas.

2.3 Ledighet

Deltagaren har rätt till ledighet för enskild angelägenhet enligt samma regelverk som gäller vid en ordinarie anställning. Om deltagaren väljer att ta ledigt av andra orsaker reduceras det ekonomiska biståndet med ett dagavdrag. Denna ledighet skall dock föregås av en överenskommelse med ansvarig socialsekreterare.

3. Särskilda grupper

3.1 Arbetslösa

För den som är arbetslös krävs normalt att hen står till arbetsmarknadens förfogande, vilket innebär att man är inskriven på arbetsförmedlingen och är beredd att ta anvisat, lämpligt arbete. Att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär att individen skall delta i anvisad arbetsmarknadsåtgärd, såsom arbetsmarknadsutbildning, praktik, arbetsrehabilitering och SFI (svenska för invandrare). Den enskilde skall själv vara aktiv i planeringen på arbetsförmedlingen för att komma ut på arbetsmarknaden och på så sätt bidra till sin försörjning. Den enskilde skall kunna styrka att hen genom arbetsförmedlingen sökt men inte kunnat erhålla lämpligt arbete. Personer som utan godtagbara skäl vägrar stå till arbetsmarknadens förfogande är inte berättigade till försörjningsstöd och beviljas försörjningsstöd endast i den utsträckningen som det är nödvändigt för att förebygga en direkt nödsituation.

I de fall där den enskilde bedöms vara berättigad till ersättning från arbetslöshetskassa skall det styrkas att ansökan inlämnats. Kontinuerlig kontakt med arbetsförmedlingen bör hållas speciellt i ärenden beträffande ungdom och personer med längre arbetslöshetsperioder.

Om den enskilde inte kan erbjudas lämplig arbetsmarknadsåtgärd kan socialtjänsten anvisa lämplig praktik/sysselsättning enligt SoL 4 kap. 4§. Avböjer den enskilde att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet anses det inte heller att den enskilde efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning och den enskilde kan då inte heller räkna med försörjningsstöd.

3.1.1 Praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet

Arbetslösa kan erbjudas praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt SoL 4 kap 4§. Ungdomar som inte enbart är tillfälligt arbetslösa och som inte kan erbjudas någon annan lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd kan efter samråd med arbetsförmedlingen erbjudas praktik. Praktiken skall vara en del av en arbetsplan med syfte att ge den enskilde större möjligheter att få och klara av arbete eller utbildning.

Arbetslösa över 25 år kan erbjudas praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om de erhållit försörjningsstöd en längre tid och deltagande i praktik är en viktig del i en arbetsplan som syftar till att öka möjligheterna till arbete, utbildning eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Praktiken skall inte ersätta arbetsmarknadspolitiska åtgärder utan vara ett komplement i de fall någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd inte kan erbjudas. Praktiken skall ha ett tydligt syfte och vara planerad i samråd med arbetsförmedlingen.

Studierande som har rätt till försörjningsstöd och är arbetslösa under sommaruppehållet kan erbjudas praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Den som deltar i praktik enligt ovan erhåller försörjningsstöd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Om den enskilde avböjer att delta i praktik eller

annan kompetenshöjande verksamhet utan godtagbara skäl kan hen inte anses ha rätt till försörjningsstöd. Vid ogiltig frånvaro skall försörjningsstödet reduceras i förhållande till frånvaron.

3.2 Arbetslösa ungdomar

Arbetslösa ungdomar som saknar 3-årig gymnasiekompetens och är under 20 år hänvisas till individuella gymnasieprogrammet alternativt att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. De ungdomar som är inskrivna vid det Individuella gymnasieprogrammet är att jämställda med de ungdomar som läser på gymnasiet. Övriga ungdomar skall skriva in sig på arbetsförmedlingen och aktivt söka arbete.

3.3 Egna företagande

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte utgår till egna företagare. Frågan om bistånd måste dock prövas efter en helhetsbedömning utifrån förhållandena i det enskilda fallet. Det är också viktigt att göra en gränsdragning mellan vad som kan betraktas som försörjningsstöd respektive företagsstöd. Om den enskilde inte klarar sin försörjning genom företaget kan ansökan om bistånd oftast avslås med hänvisning till att enskilde kan avyttra sitt företag och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Det går dock inte att rent generellt avslå enbart med denna motivering. Rimlig tid måste också ges för avyttring, högst sex månader. Företagets inkomst måste ställas i relation till möjlighet till inkomst vid anställning.

3.4 Intagna på kriminalvårdsanstalt

Den intagne är inte berättigad försörjningsstöd under anstaltstiden. Understiger strafftiden sex månader kan det föreligga rätt till försörjningsstöd till hyra och fasta avgifter för el och vatten. Vid längre anstaltsvistelse uppmanas den enskilde att hyra ut sin lägenhet i andra hand eller säga upp densamma. Personer som är häktade eller avtjänar påföljd skall inte erhålla fickpengar genom socialtjänsten. Kriminalvården svarar för dessa kostnader.

3.4.1 Fotboja som straffpåföljd

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff, dels som ett led i frivagningsförberedelserna. Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklienter och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen därför rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården. Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, skall inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten. Då personen fortfarande är inskriven vid anstalt finns inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning. I dessa fall gäller reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

3.4.2 Samhällstjänst som straffpåföljd

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos ideella föreningar, organisationer eller kyrkor och utgör ett

alternativ till fängelse. Samhällstjänst skall utföras under den dömdes fritid, t.ex. under kvällar eller veckoslut, under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömda kan således behålla sitt ordinarie arbete eller sina studier eller fortsätta vara aktivt arbetssökande. Det faktum att en bidragssökande person är dömd till samhällstjänst skall därmed inte påverka socialtjänstens krav på den enskilde att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid och att delta i anvisade åtgärder.

3.5 Personer med missbruksproblematik

Missbruk i sig utgör inget skäl för avslag på ansökan om försörjningsstöd. Den enskilde måste följa upprättad planering, där syftet är framtida självförsörjning och att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Att inte följa uppgjord planering kan utgöra grund för avslag på ansökan om bistånd med motiveringen att den enskilde bryter uppgjord planering. Det finns också anledning att avslå ansökan om det är uppenbart att biståndet går till annat än det är avsett för och kan antas bidra till fortsatt missbruk.

3.6 Sjukskrivna

Nedsatt eller bristande arbetsförmåga skall styrkas med läkarintyg. Av intyget bör kunna utläsas vilka uttryck och omfattning svårigheterna tar sig. Det åligger den enskilde att inkomma med ett fullgott läkarintyg.

Om läkarintyg inte lämnas efter anmodan, kan det leda till avslag på familjens totala försörjningsstöd med hänsyn till makars/sammanboendes ömsesidiga försörjningsansvar.

3.7 Studerande

Vuxenstuderande

Vuxna ensamstående studerande bör som regel ha sin försörjning tryggad genom studiestödssystemet. Ekonomiskt bistånd kan endast utgå i en nödsituation. Om den studerande inte kan erhålla studiemedel är huvudregeln att den enskilde måste avbryta studierna och istället ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

Om den studerande ingår i ett hushåll som saknar tillräckliga medel till sin försörjning skall studiemedlet medräknas som en inkomst vid beräkning av försörjningsstödet. Hänsyn tas till att den enskilde kan ha speciella utgifter för sina studier. Även reskostnader godkänns om studierna bedrivs på annan ort och studieplats inte kan tillhandahållas inom Osby kommun.

Om den som studerar har en faktisk möjlighet att få ett stadigvarande arbete som medför att hushållet blir självförsörjande är det rimligt att den studerande avbryter studierna för att istället arbeta och försörja sin familj.

Grundläggande studier motsvarande åk 9

Personer som har ett långvarigt behov av försörjningsstöd har möjlighet att bedriva studier motsvarande årskurs 9 med bibehållet försörjningsstöd utan att behöva finansiera studierna med studielån om en grundläggande utbildning bedöms öka deras möjlighet att få ett arbete. Bidragsdelen från CSN skall dock utnyttjas. Rätten att studera med bibehållet försörjningsstöd gäller så länge den enskilde har rätt till studiebidrag från CSN. Om personen inte längre har

rätt till fler veckor med studiebidrag och ändå önskar fortsätta de påbörjade studierna skall en bedömning göras av hur lång tid personen beräknas behöva för att antingen avsluta sina studier eller nå nästa nivå och därmed åter blir berättigad till studiebidrag. För denna bedömning behövs ett studieutlåtande från läraren. Upp till en termin bedöms vara en skälig tidsperiod för att personen skall få avsluta studierna med bibehållet försörjningsstöd.

SFI

SFI-studier berättigar ej till studiemedel. En person har rätt att studera SFI med bibehållet försörjningsstöd i maximalt 40 veckor. Efter en individuell bedömning kan perioden förlängas. Även SFI-studier som bedrivits i andra kommuner skall räknas in i det totala antalet veckor. Socialtjänsten kan ställa krav på att den enskilde avbryter sina SFI-studier för att istället ställa sig till arbetsmarknadens förfogande om den enskilde bedöms ha uppnått tillräckliga språkkunskaper för att kunna klara en praktikplats eller ett arbete.

Otillräckliga studieresultat

En i grunden självförsörjande person som vid studier på gymnasienivå inte beviljas studiemedel mot bakgrund av att studieresultatet föregående termin varit otillräckligt kan i särskilda fall beredas möjlighet att under maximalt en termin få studera med försörjningsstöd. Bedömningen är individuell och skall vara restriktiv. För att bevilja fortsatta studier med försörjningsstöd skall det föreligga speciella skäl som orsakat de otillräckliga studieresultaten och det skall också finnas goda grunder för att anta att studierna skall fungera den kommande terminen. Personen skall visa att denne är motiverad till vidare studier. CSN:s avslagsbeslut skall ha överklagats och den enskilde skall ha anfört särskilda skäl till CSN för att CSN skall pröva ärendet speciellt.

I de fall den enskilde beviljas rätt att studera med bibehållet försörjningsstöd jämföras studierna med andra åtgärder för arbetslösa vilket innebär att samma regler gällande reducering av försörjningsstödet gäller vid t. ex. frånvaro.

Kostnader i samband med studier

Behovet skall i första hand tillgodoses genom bibliotekslån eller genom inköp av begagnad litteratur. Kostnader för kurs- och studielitteratur kan godkännas med upp till 60 % av nypriset för de som uppbär försörjningsstöd. En litteraturförteckning samt kvitto skall begäras in som underlag för beslutet. Reskostnader för att ta sig till studier på annan ort jämföras med arbetsresor och utgör en godtagbar utgift vid beräkning av försörjningsstöd.

Vuxenstuderandes ansökan i samband med terminsuppehåll

De studerande, vuxenstuderande samt gymnasistuderande som tar studenten till sommaren, som inte fått ett feriearbete under studieuppehållet eller som väntar på sin första lön kan ha rätt till ekonomiskt bistånd under terminsuppehållet. För att vara berättigad till bistånd under studieuppehåll skall den enskilde inte kunna få sina behov tillgodosedda på annat sätt. Detta innebär att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter till egen försörjning som normalt står henne eller honom till buds innan rätt till bistånd inträder. För den som studerar gäller att denne aktivt måste söka arbete i god tid innan terminen upphör, dvs tidigt under våren när feriearbetena är utannonserade. För att betraktas som aktivt arbetssökande skall den enskilde generellt ha sökt minst två arbeten i veckan. Dock skall alltid en individuell bedömning göras

av vilka krav man kan ställa på den enskilde. Om den enskilde inte aktivt sökt arbete har personen inte gjort vad som på hen ankommer för att själv försöka bidra till sin försörjning och rätt till bistånd föreligger därmed inte.

Socialtjänsten har enligt SoL 4 kap. 4§ rätt att begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd skall delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Målsättningen är att genom att förse den enskilde med arbetslivserfarenhet och referenser förebygga att den enskilde inför kommande studieuppehåll åter blir i behov av ekonomiskt bistånd. Inkomster utöver studiemedel under terminen beaktas vid bedömningen av rätt till bistånd över studieuppehållet.

3.8 Barn och ungdomar

Om föräldrar inte försörjer sina barn, skall man i första hand försöka få föräldrarna att fullgöra sin underhållsskyldighet. Om man inte kan få föräldrarna att försörja sina barn kan man ge försörjningsstöd direkt till barnet utifrån barnets ålder och mognad. Att utan medgivande från vårdnadshavaren bistå barnet ekonomiskt bör dock vara en åtgärd som endast bör användas i undantagsfall. Om föräldrar inte fullgör sin försörjningsplikt bör anmälan till barn- och familjeenheten övervägas.

3.9 Ungdomar i eget boende.

Generellt beviljas inte hyreskostnad för eget boende för ungdomar under 25 år. Den unge vuxne bör vänta med att flytta hemifrån tills att ekonomisk möjlighet finns. Undantag är om den unge vuxne, genom att bo kvar i föräldrahemmet, inte kan tillförsäkras ett skäligt boende. Om boende i föräldrahemmet innebär oskäliga sociala konsekvenser bör bistånd till hyreskostnad beviljas. Exempel på oskäliga sociala konsekvenser kan vara:

- Hälsoproblem
- Stora motsättningar mellan familjemedlemmar
- Trångboddhet

Beslut om bistånd till hyreskostnad för unga under 25 år skall föregås av utredning där de faktiska förhållandena utreds. För att få god kunskap bör hembesök göras och där samtal förs med föräldrarna.

För unga vuxna under 25 år som vid ansökningstillfället redan är utflyttade från föräldrahemmet bör övervägas vilka konsekvenser en återflytt kan få samt hur länge den unge haft ett eget boende.

3.9.1 Föräldrars underhållsskyldighet

Föräldrars underhållsskyldighet upphör när barnet fyller 18 år. Går barnet i skolan vid denna tidpunkt är föräldrarna försörjningsansvariga, dock längst till dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförbar utbildning.

3.9.2 Ungdomar som utan egna inkomster tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den enskilde saknar inkomst och därmed inte har

möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om ett fortsatt boende hos föräldrarna skulle medföra mycket negativa sociala konsekvenser. Rätten till eget boende ökar allt eftersom den unge närmar sig 25 års ålder.

3.9.3 Hyresdel för vuxna hemmaboende barn som tidigare erlagt hyresdel

Ekonomiskt bistånd utgår till hyresdel om den enskilde kan visa att han eller hon tidigare har erlagt en del av hyran. Hyresdelen skall beräknas utifrån Riksförsäkringsverkets föreskrifter. Det innebär att varje rum räknas som två sk enheter medan köket utgör en enhet. Den totala andelen enheter delas med hyreskostnaden och därmed erhåller man en prisuppgift för hyreskostnaden per enhet. Om den inneboende delar rum med någon annan erhåller den enskilde således bistånd till en enhet medan enskilde som är inneboende i ett eget rum erhåller bistånd till två enheter.

Beträffande hushållskostnader och el beräknas kostnaden på samtliga som bor i bostaden inklusive underåriga barn och den enskilde får en del av den totala kostnaden.

3.10 Utländska medborgare

Utländska medborgare med uppehållstillstånd som är bosatta i landet beviljas försörjningsstöd på samma grunder som svenska medborgare. Utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet har i princip rätt till bistånd i en nödsituation. I första hand skall dock hemlandets konsulat eller ambassad kontaktas. Endast om den enskildes behov inte kan tillgodoses på annat sätt, t.ex. genom en anhörig, kan bistånd beviljas. Som regel beviljas endast resa till närmsta konsulat eller ambassad samt nödvändiga utgifter under resan.

När det gäller EU/EES-medborgare måste det göras en bedömning i varje enskilt fall på samma grund som gäller svenska medborgare som söker bistånd. I varje enskilt fall görs en bedömning om en biståndssökande EU/EES-medborgare har uppehållsrätt eller inte och vilka biståndsinsatser som hen kan ha rätt till. Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt, det vill säga mat, logi eller resa till sin hemkommun. Detsamma kan gälla EU/EES-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt och därmed sin egentliga hemvist i Sverige, till exempel personer som sökt sig till Sverige utan att ha realistiska möjligheter att göra sig gällande på den svenska arbetsmarknaden och som måste tugga för att klara sin försörjning.

Vad som är nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall. Dock innebär rätten till bistånd för att avvärja en nödsituation i många fall att biståndet kan begränsas till enstaka bistånd för mat, logi eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som EU/EES-medborgaren kommit ifrån.

Nordiska medborgare samt medborgare i Storbritannien och Nordirland är enligt särskilda konventioner i biståndshänseende jämställda med svenska medborgare. I dessa fall skall, när hemresan beviljas, bidrag utgå både till biljetten fram till hemorten och till nödvändiga utgifter under resan.

Utländska medborgare som genom att flytta till kommunen avbryter SFI-undervisning eller andra arbetsbefrämjande åtgärder i före detta hemkommunen är inte berättigad till försörjningsstöd.

Utländska medborgare som söker arbets- och uppehållstillstånd med återopande av politiska eller starka humanitära skäl (asylärende), eller har överklagat sådant beslut, erhåller utbetalning från Migrationsverket.

Det krävs att sökande vistas i Sverige för att få rätt till bistånd enligt SoL.

3.11 Vårdtagare vid institution

3.11.1 Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Om man inte har tillräckliga inkomster kan försörjningsstöd beviljas vid vistelse på institution eller familjehem. Institutionsnormen inkluderar klädnorm, fickpengar samt eventuella avgifter till fackförening, a-kassa och arbetsresor. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå. Beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan egenavgift för kost och logi ingå.

3.11.2 Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Aktuellt månadsbelopp fås genom att summera normposterna lek och fritid, hälsa och hygien samt dagstidningar, telefon och TV-avgift. Vid vissa placeringar ingår fickpeng i vårdkostnaden. Vissa behandlingshem betalar även ut fickpeng till den placerade veckovis och fakturerar placeringsansvarig vuxensocialsekreterare överenskommen summa.

3.11.3 Kläder och skor

Bistånd till inköp av kläder och skor bör motsvara posten i riksnormen. Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med enskilde att biståndet lämnas för ett par månader i taget beroende på behovet och årstiden.

3.11.4 Egenavgift vid vård och behandling

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare i HVB är detsamma som vid sjukvård. Har personen inte tillräckligt med egna inkomster att betala avgiften med skall avgiften nedsättas eller efterges i samband med placeringsbeslutet. Försörjningsstöd skall inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling

3.11.5 Avgifter vid sjukvård

I första hand skall avgiften sättas ner utifrån sjukvårdens riktlinjer. Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms därför delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Mellanskillnaden mellan patientavgiften och den del av riksnormen som avser mat kan beviljas. Det är endast den kostnad som är medicinskt motiverad som godkänns. Som regel godkänns inte anhörigas boende på patienthotell.

Kostnader för sjuk- och behandlingsresor medges om kostnaden inte ersätts av Region Skåne eller ersätts på annat sätt. Högkostnadsskyddet skall beaktas och det billigaste färd sätt skall alltid utnyttjas. Reskostnader som uppstår mot bakgrund av att den enskilde valt vårdgivare på annan ort godkänns inte om vårdbehovet kan tillgodoses av en mer närbelägen vårdgivare. Undantag kan göras om det är långa väntetider till den närmaste vårdleverantören.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

3.11.6 Kostnader i samband med egen bostad

Under placeringstiden kan personen ha kvar sina kostnader knutna till bostaden. Dessa kostnader är hyra, hemförsäkring, TV-avgift och abonnemangsavgifter för telefon och el. Bistånd kan utgå efter sedvanlig ekonomisk prövning. Om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem är kortare tid än två månader kan bistånd beviljas till TV-avgift. Vid längre vistelse kan den enskilde begära avgiftsbefrielse.

3.12 Rättspsykiatri

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten rätt till ekonomiskt bistånd. Personer dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag etc. Personer som är häktade har rätt till bistånd från socialtjänsten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En ekonomisk prövning skall alltid göras.

3.13 Pensionär

Pensionärer som inte uppnår skälig levnadsnivå genom sin pension har möjlighet att ansöka om äldreförsörjningsstöd från pensionsmyndigheten. Äldreförsörjningsstödet betalas ut from den månad den enskilde fyller 65 år. Pensionärer som bor i äldreboende är normalt tillförsäkrade en skälig levnadsnivå genom sin pension, eventuellt äldreförsörjningsstöd samt genom sin boendeform. Endast i undantagsfall kan det uppstå situationer då behov av försörjningsstöd kan uppkomma. Beslut om försörjningsstöd skall föregås av särskild prövning.

3.14 Föräldraledighet

Vid föräldraledighet skall föräldrapenning tas ut för full tid och med fullt belopp, dvs uttag skall göras för alla veckans dagar och med det högre s k sjukpenningbeloppet istället för garantinivån.

Föräldrar har rätt att vara föräldralediga till dess att barnet fyller 1 år. Om familjer därefter är i behov av ekonomiskt bistånd skall föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Barnet skall anmälas för barnomsorgsplats när det är 6 månader för att kunna beredas plats när det fyllt 1 år. Den enskilde skall i god tid innan föräldraledighetens upphörande börja söka arbete.

Grundprincipen är att även föräldrar till tvillingar har rätt att vara föräldralediga under ett års tid. En individuell bedömning måste dock göras. Vid tvillingfödelse kan båda föräldrarna samtidigt under en kortare tid ha rätt att vara hemma med föräldrapenning.

Då barnet fyllt ett år föreligger ingen rätt för föräldern att fortsätta vara föräldraledig med bibehållet försörjningsstöd även om den enskilde har fler kvarstående ersättningsdagar från föräldraförsäkringen. Lagen om föräldraledighet reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och är inte tillämplig om den enskilde saknar tillräcklig inkomst från föräldraförsäkringen för att kunna försörja sig.

Om den enskilde anför att hon p g a fysiska besvär i graviditetens slutskede inte kan arbeta eller delta i Socialtjänstens åtgärder kan hon ha rätt att påbörja föräldraledighet tre veckor innan beräknad födsel. Vid tidigare uttag av föräldraledighet krävs läkarintyg. En individuell bedömning utifrån aktuell planering skall dock alltid göras. Man får spara 4 veckors föräldraledighet för framtida behov.

4. Inkomster som skall beaktas

Vid beräkning av försörjningsstöd görs avdrag för alla nettoinkomster, hushållets samtliga faktiska inkomster skall räknas som inkomst. Som inkomster räknas även utnyttjande av krediter, privata lån m.m. som blir disponibla under tid som hushållet uppbär försörjningsstöd.

Exempel på inkomster kan vara:

- Kontoinsättningar
- Lön
- Aktivitetsstöd
- Arbetsinkomst
- Arbetslöshetsersättning
- Barnbidrag
- Bostadsbidrag, bostadstillägg
- Pension (inkl. barnpension och barntillägg)
- Familjehemsersättning, arvodesdel
- Flerbarnstillägg
- Föräldrapenning, 7 dagar per vecka
- Hemvårdsbidrag/Hyresinkomst
- Inkomst av kapital
- Livränta
- Sjukpenning
- Sjukersättning
- Aktivitetsersättning
- Skatteåterbäring
- Studiebidrag/studielån/studiemedel
- Tilläggspension eller pension från tidigare arbetsgivare
- Vårdbidrag, beskattningsbar del (ej omkostnad)
- Underhållsbidrag
- Etableringsersättning
- Skadestånd

Tänk på att om den enskilde uppfyller krav för jobbstimulans (4 kap 1 b SoL) sker särskild beräkningsregel.

4.1 Inkomster som inte skall beaktas

- Fiktiva inkomster, dvs inkomster som den enskilde inte förfogar över t.ex. överskjutande skatt som tagits i anspråk av kronofogdemyndigheten.
- Försäkringsersättning eller skadestånd som utgör ersättning för annan skada än inkomstförlust t.ex. stulen hemutrustning.
- Omkostnadsersättningar i samband med åtagande t.ex. familjehemsersättningens omkostnadsdel.
- Tillfälliga mindre bidrag från fonder och stiftelser.
- Ersättningar för merkostnader vid funktionshinder t.ex. handikappersättning eller den del av vårdbidraget för vård av handikappat barn under 16 år som avser ersättning för merkostnader som följer av barnets handikapp.
- Ej skattepliktiga reseersättningar och traktamenten, den del av reseersättning och traktamente som överstiger det skattefria beloppet skall räknas som inkomst.
- Feriearbetsinkomster, hemmavarande barns inkomster av feriearbete, se vidare 4.5 Feriearbete/extra arbete.
- Extra tillägg till studiebidrag som avser behovsprövat extra tillägg för gymnasiestuderande ungdomar.
- Jobbstimulans

4.2 Faktiska tillgångar

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät. Den enskildes behov skall i första hand tillgodoses genom den enskildes egna tillgångar. Att stå som ägare till en tillgång anses vara en stark presumtion för äganderätten och den enskilde antas därför kunna förfoga över och avyttra dessa tillgångar.

För enskilde som endast har ett kort och avgränsat behov av ekonomiskt bistånd krävs som regel inte att enskilde säljer fasta tillgångar som bil, hus, husvagn, sommarstugor etc. Däremot skall den enskilde i första hand tillgodose behovet genom att sälja olika former av värdepapper såsom aktier och obligationer.

Vid ett mer långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ställs även krav på att den enskilde skall avyttra alla tillgångar för att på så sätt bidra till sin egen försörjning.

4.3 Fiktiva tillgångar

Exempel på fiktiva tillgångar kan vara pensionsförsäkring som inte kan återköpas, bankmedel som inte går att disponera på grund av villkor i gåvobrev, fast egendom som inte kan överlåtas på grund av bestämmelse i gåvobrev eller testamente. Se även 4.9 Kvarskatt och överskjutande skatt.

4.4 Lätt realiserbara tillgångar

Om den enskilde förfogar över kontanter, banktillgodohavanden eller andra lätt realiserbara tillgångar t.ex. aktier eller obligationer skall dessa tas i beaktande vid bedömning av rätten till bistånd. Den enskilde får rådrum 1-3 månader vid innehav av fordon att avyttra tillgången. Försäljningsvärdet beaktas som inkomst vid ansökan.

Efter individuell bedömning bör man även ta ställning till om andra lätt realiserbara tillgångar till exempelvis bil skall avyttras för att den enskilde skall kunna tillgodose försörjningsbehovet på egen hand. Krav att avyttra bil bör inte ställas om den enskilde:

- Måste ha bil i arbetet
- Behöver bil för att komma till och från daglig sysselsättning, t.ex. om allmänna kommunikationer inte fungerar tillfredsställande.

Se även 9.2 Bil- och fordonsinnehav.

4.5 Feriearbete/extra arbete

Principen är att all inkomst i ett hushåll räknas. För jobbande ungdomar görs följande undantag:

- Ungdomar för vilka föräldrarna är försörjnings/underhållsskyldiga kan tjäna max ett halvt prisbasbelopp per kalenderår på extraarbete oavsett årstid utan att det påverkar försörjningsstödet. Om ungdomar har inkomster över ett halvt prisbasbelopp per kalenderår bör avräkningen göras mot ungdomens del i familjens kostnader.

4.6 Skadestånd

Skadeståndsrätten skiljer mellan ekonomiskt och ideellt skadestånd. Det ekonomiska skadeståndet är till för att kompensera ekonomiska förluster, medan det ideella skadeståndet avser att ersätta bl.a. fysiskt och psykiskt lidande vid personskador och kränkning av den personliga integriteten. Den fråga som uppkommit är då om det är rimligt att kräva att en person som har fått ett ideellt skadestånd skall behöva använda detta till sin försörjning. (prop.2000/01:80, s 94)

Socialbidraget skall vara det yttersta skydds nätet för att garantera enskildas försörjning. De flesta människor försöker lösa sina ekonomiska problem av egen kraft. Först när inga andra möjligheter återstår kan socialbidrag komma ifråga. För att bibehålla principen om socialbidraget som det yttersta skydds nätet skall därför ideella skadestånd medräknas som tillgång vid socialbidragsprövningen. Ömmande skäl utgår inte i sig något sakligt skäl för särbehandling. (prop.2000/01:80, s 94-95)

En individuell bedömning skall dock göras i varje enskilt fall. En person kan t ex ha fått ett ideellt skadestånd på grund av att han eller hon utsatts för ett brott och därför har behov av långvariga och kostsamma behandlingar. Detta bör då rimligtvis beaktas vid biståndsbedömningen. (prop.2000/01:80, s 95)

Vid beräkningen skall således även ideella skadestånd medräknas på inkomstsidan. Hänsyn skall dock tas till eventuella behandlingskostnader, även framtida sådana.

4.7 Socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar

Om den enskilde har rätt till t.ex. bostadsbidrag, underhållsstöd, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, allmänt barnbidrag, ålderspension, sjukpenning eller föräldrapenning skall han eller hon hänvisas till att söka dessa ersättningar för

att på så sätt tillgodose eller bidra till sitt behov. Denna princip bör dock inte tillämpas undantagslöst. Undantag bör göras bland annat i följande situationer:

- En arbetslös person bör inte tvingas att utnyttja ersättningsdagar med föräldrapenning redan före barnets födelse.
- En arbetslös person som har barn bör kunna spara upp till fyra veckors föräldrapenning, med garantibelopp, fram till det år under vilket föräldrapenning senast kan tas ut.
- Den som fyllt 61 år bör inte tvingas att utnyttja den möjlighet som finns att göra förtida uttag på ålderspensionen.

4.8 Sparmedel och andra tillgångar

Vid bedömning av behovet av försörjningsstöd tas hänsyn till sparmedel. Barn kan ha sparade medel upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar föräldrarnas rätt till bistånd.

4.9 Kvarskatt och överskjutande skatt

Enskilda som erhåller kvarskatt beviljas inte ekonomiskt bistånd till detta. Överskjutande skatt räknas vid utbetalningstillfället som inkomst vid bidragsberäkningen. Undantag görs i de fall då Kronofogdemyndigheten utmäter överskjutande skatt.

4.10 Normöverskott

Det är motiverat att låta ett överskott i förhållande till normen som uppkommer under en månad, avräknas mot det bidrag som skall utgå för nästa månad. Vid nybesök skall hänsyn tas till överskott i förhållande till normen som uppkommit under de tre föregående månaderna samt om den enskilde kunnat förutse bidragsbehovet.

4.11 Förbehållsbelopp och skattejämkning

Den enskildes möjlighet att få skattejämkning skall beaktas. De vanligaste skälen för skattejämkning är höga reskostnader till och från arbetet, räntekostnader för egnahemsägare, vid ojämn inkomst eller vid inkomst del av året samt underhållsbidrag till barn eller maka/make. Vidare bör observeras möjligheten att erhålla skattebefrielse för t.ex. feriearbetande ungdom. Särskilt bör beaktas bestämmelserna för erhållande av förbehållsbelopp samt att befrielse från eller nedsättning av skatteavdrag kan beviljas vid nedsatt arbetsförmåga, långvarig inte självförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller av annan därmed jämförbar anledning.

4.12 Jobbstimulans

Jobbstimulans riktar sig till enskilda som har arbetsförmåga. Den är utformad som en särskild beräkningsregel som innebär att 25 % av nettoinkomst av anställning under vissa förhållanden inte skall beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd.

Jobbstimulansen är personlig och gäller inte hushållet som helhet. Om hushållet är berättigat till ekonomiskt bistånd gäller jobbstimulansen för den eller de personer i hushållet som uppfyller kriterierna för jobbstimulansen. Jobbstimulansen gäller alla som har fått ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd minst sex månader i följd och som får eller har arbete och

arbetsinkomst eller ökar sin arbetsinkomst. Jobbstimulansen gäller alltså även om den enskilde har vissa arbetsinkomster under sexmånadersperioden. Det finns inget krav på att den enskilde har fått försörjningsstödet från samma kommun under sexmånadersperioden.

När en enskild uppger arbetsinkomster behöver socialtjänsten kontrollera om den enskilde är berättigad till jobbstimulansen. Det innebär kontroll av om den enskilde fram till den tidpunkten har fått försörjningsstöd sex månader i följd i den egna kommunen och/eller i en tidigare kommun. Den enskilde skall samtycka till att kontroll görs i en annan kommun (12 kap. 2 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL). Om den enskilde inte samtycker till kontrollen får socialtjänsten besluta på de uppgifter som finns.

Den särskilda beräkningsregeln gäller för inkomst av anställning. Regeln gäller inte för inkomster som träder i stället för eller grundas på inkomst av anställning, till exempel aktivitetsstöd, aktivitetsersättning, sjukpenning, sjukersättning, föräldrapenning, pension eller livränta. Även till exempel inkomst av kapital eller näringsverksamhet (eget företag) eller skadestånd är undantagna. Den särskilda beräkningsregeln gäller inte heller barns och skolungdomars arbetsinkomster. Beslut om jobbstimulans är tidsbegränsad i två år.

5. Lagstiftning

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialtjänsten för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hens möjligheter att leva ett självständigt liv. Lagen anger fyra viktiga fundament i biståndsbegreppet:

1. Försörjningsstödet består av två delar. Dels riksnormen, som årligen fastställs av regeringen och som är lika för alla kommuner i landet. Dels utgiftsposter som varierar individuellt; boende, hushållsel, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.
2. Begreppet livsföring i övrigt avser alla de behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras skälig levnadsnivå. Här ingår ekonomiskt bistånd utöver riksnormen, men också bistånd i form av vård, behandling, särskilt boende för äldre och funktionshindrade, tandvård, glasögon, hemutrustning med mera.
3. Skälig levnadsnivå är ett centralt begrepp som beskriver den nivå på levnadsstandard som lagen garanterar. Man kan säga att skälig levnadsnivå är en minimistandard. Kommunen har dock rätt att lägga sig på en högre nivå i enskilda ärenden.
4. Biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

6. Riksnorm

Försörjningsstöd lämnas enligt riksnorm för;

- Livsmedel
- Kläder/skor
- Lek/fritid
- Hälsa/hygien
- Förbrukningsvaror
- Dagstidning
- Telefon och TV-avgift

Denna del av försörjningsstödet grundar sig på Konsumentverkets prisundersökningar för olika hushållstypers baskonsumtion. Denna för hela riket gällande norm (riksnorm) fastställs av regeringen genom förordning. Varje år korrigeras riksnormens olika poster utifrån de reala förändringar som skett. Riksnormen delas in efter olika hushållstyper och åldersgrupper.

För barn i förskoleåldern finns två alternativ för livsmedel, dels en där hänsyn tas till barn som får lunch utanför hemmet 5 dagar/vecka (hänsyn inte tagen till lov eller ledigheter då barnet äter hemma), dels en där samtliga måltider intas i hemmet. För barn i skolåldern beräknas livsmedelsnormen på att de äter lunch i skolan 5 dagar/vecka (hänsyn tagen till lov och ledigheter).

6.1 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en högre nivå

Om det finns skäl till att en biståndsberättigad har högre levnadskostnader skall försörjningsstöd utges med ett högre belopp. Sådana skäl är:

- Den enskilde har, av medicinska skäl, behov av särskild kost, som är dyrare än vanlig kost. Har den enskilde ett individuellt förbehållsbelopp skall ansökan göras om en höjning av detta. Läkarintyg skall uppvisas som styrker behovet. Storleken på tilläggen baseras på Konsumentverkets uppskattning av extra kostnader för specialkost.
- En person har på grund av rörelsehinder, särskilda medicinska eller andra starka sociala skäl svårt att delta i samhällslivet och upprätta kontakter med andra. Detta kan t.ex. gälla ökade kostnader för telefon och tidningar. Har den enskilde ett individuellt förbehållsbelopp skall ansökan göras om höjning av detta.
- Ett högre belopp är en förutsättning för att upprätthålla kontakt/umgänge med barn. Högre belopp för posterna livsmedel, lek/fritid och telefon.
- Ett hushåll vid ett enstaka tillfälle har omfattande behov av inköp av kläder och skor.
- Om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, t.ex. för livsmedel, kläder och skor som beror på att han eller hon har varit utsatt för brott och ingen försäkring täcker dessa kostnader.

6.2 Skäl att beräkna försörjningsstöd till en lägre nivå

I det enskilda fallet är det även möjligt att beräkna kostnaderna till ett lägre belopp än riksnormen. Sådana skäl är:

- Den enskilde har hamnat i en akut situation och har behov av tillfälligt bistånd för att klara den akuta situationen.
- Den enskilde endast har för avsikt att vistas tillfälligt i kommunen.
- Den enskilde saknar vissa av de kostnader som ingår i riksnormen eller har en lägre kostnad än den som anges i riksnormen. T.ex. under vistelse i heldygnsvård.

6.3 Akut ekonomiskt bistånd

Akut ekonomiskt bistånd för att undvika en nödsituation skall endast i undantagsfall beviljas. Det kan gälla hushåll som inte är berättigade till försörjningsstöd eller som redan har förbrukat försörjningsstödet. Det kan även gälla hushåll som haft egen försörjning.

Om beslutet rör barn skall barnets påverkan utredas, dokumenteras och beaktas. Rekvisition skall användas i undantagsfall, det skall finnas ett syfte med varför socialsekreterare väljer att utbetala på rekvisition.

7. Försörjningsstöd till livsföring i övrigt

I begreppet livsföring i övrigt ingår utgifter som varierar mellan olika hushåll och därför inte kan bestämmas med schablonbelopp. Sådana utgifter kan vara:

- Glasögon
- Hemutrustning
- Skulder
- Tandvård
- Hälso- och sjukvård

Dessa utgifter skall beviljas med skäligt belopp och utgångspunkten vid bedömningen bör vara vad en låginkomsttagare i kommunen rimligen kan ha råd med.

Beslutsnivå; upp till 30 % av basbeloppet, socialsekreterare. Upp till 50% av basbeloppet beslutar Enhetschef. Utöver 50 % görs ansökan till UUA.

8. Generellt godtagbara kostnader

8.1 Arbetsresor

Avser resor till och från arbete/arbetsmarknadsåtgärd eller praktik genom socialtjänsten. Normalt anses månadskort med kollektivtrafik vara skälig kostnad. Den enskilde med kontinuerligt behov av pendling för att utföra sitt arbete/sysselsättning kan beviljas kostnad för egenavgift för rabattkort. Resterande del som överstiger egenavgiften får den enskilde ansöka om hos Arbetsförmedlingen. Arbetssökande som är kallad på anställningsintervju skall i första hand söka om kostnaden hos arbetsförmedlingen.

Om resorna inte kan göras med kollektivtrafik kan bistånd utgå för resor med bil efter individuell prövning. Vid beräkning beaktas skattelagens schablon (ersättning för bensin, bilskatt, bilförsäkring samt normalt slitage), vid kortvarigt biståndsbehov (under 3 mån) utgår endast bensinkostnad. Skattejämkning på grund av resa med bil till och från arbetet skall alltid krävas.

8.2 Barnomsorgsavgift

Avgift för barnomsorg medtas som godtagbar kostnad vid beräkning av försörjningsstöd. Inkomststoppgifter skall lämnas in till barnomsorgen för korrekt avgift eller avgiftsbefrielse.

8.3 Boende

8.3.1 Skälig boendekostnad

Skälig boendekostnad bör beräknas med utgångspunkt i vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att bekosta. Skälig boendekostnad bör bedömas utifrån hyrorna i kommunens allmännyttiga bostadsföretag. Vid den individuella bedömningen av skälig boendekostnad skall hänsyn tas till faktiska kostnader och de behov individen har.

Vid bedömning av skälig boendekostnad bör hänsyn tas till barns behov av utrymme, även då barnet endast har umgängestid hos den som uppbär försörjningsstöd.

För vuxna barn i föräldrahemmet utgår generellt ingen boendekostnad. Efter individuell bedömning kan del i boendekostnad beviljas om;

- Föräldrarna har dyrare boendekostnad på grund av att det vuxna barnet bor hemma, t.ex. om föräldrarna tvingas till större bostad eller om föräldrarna haft rätt till bostadsbidrag om det vuxna barnet inte bott kvar i föräldrahemmet. Undantag kan även ske för omkostnad för el och vatten.
- Det vuxna barnet tidigare haft inkomst och betalat för att bo hemma.

Högsta godtagbara boendekostnad beräknas enligt nedan. I beräkningen avrundas summan till närmsta hundratal kronor. Siffrorna inom parentes avser ensamstående med barn.

1 vuxen*	7 % av basbeloppet
1 vuxen	10.5 % av basbeloppet
2 vuxna (1+1)	10.5 % av basbeloppet
2+1 barn (1+2)	14 % av basbeloppet
2+2 barn (1+3)	16 % av basbeloppet
2+3 barn (1+4)	17 % av basbeloppet
2+4-5 barn (1+5-6)	18 % av basbeloppet
2+6- barn (1+7-)	19 % av basbeloppet

*avser ungdomar som flyttar ut i sitt första boende.

Bedömningen av hur stor bostad ett hushåll behöver utgår ifrån Socialstyrelsens definition av trångboddhet. Ett hushåll är trångbott om bostaden inte har kök, vardagsrum och ett sovrum per person, undantaget par och barn under 13 år som normalt kan dela sovrum. Barn under ett år kan dela sovrum med föräldrarna. För sammanboende under 25 år och för enpersonshushåll är en 1-rumslägenhet tillräcklig. För ungdomar under 25 år utan barn tillämpas en lägre högsta godtagbara kostnad.

8.3.2 Bostadsrätt eller villa

För bostadsrätt godkänns kostnaden för månadsavgiften samt räntekostnaden för insatslånet. Ekonomiskt bistånd utgår inte till amorteringskostnaderna. För villa godkänns kostnaden för drift och räntekostnader på befintliga bostadslån. Ekonomiskt bistånd utgår inte till amorteringskostnaderna. Vid prövningen av rätt till bistånd måste vägas in om boendekostnaden i villa eller bostadsrätten är skälig i förhållande till kommunens riktlinjer gällande hyreskostnader. Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt utgör detta skäl för försäljning av bostaden.

8.3.3 Inneboende

För inneboende bör faktisk boendekostnad fastställas till det belopp som avtalats och som den enskilde betalat fram till ansökan om försörjningsstöd, hyresavtal skall uppvisas. En person som ingår i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren betraktas generellt inte som inneboende.

8.3.4 Byte till billigare bostad/avyttra

Vid kortvarigt biståndstagande bör generellt faktiska boendekostnaden beviljas. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt (minst 6 månader) är det rimligt att kräva bostadsbyte om boendekostnaden bedöms vara oskäligt hög. För detta skall ges skälig tid. Normalt är uppsägningstiden för hyreslägenhet 3 månader från det månadsskifte som infaller närmast efter att uppsägningen inkommit. Således torde rimlig tid vara 3-4 månader från den tidpunkt då individen informerades om socialtjänstens syn på boendekostnaden. Både under och efter rådrom skall den enskilde aktivt söka annat billigare boende och uppvisa detta genom underlag.

Äger den enskilde sin bostad via bostadsrätt eller hus, har denne rätt till 6 månaders skäligt rådrom att avyttra sin bostad och hitta annat boende.

Innan bostadsbyte krävs skall följande beaktas, förutom boendekostnaden;

- Individens möjlighet att hitta annat boende.
- Att oskäliga sociala konsekvenser inte uppstår, t.ex. byte av skola/förskola, funktionshinder, sociala problem eller äldre med sviktande hälsa.

8.3.5 Byte till dyrare bostad

Byte till dyrare boende kan endast ske i samråd med socialsekreterare när den nuvarande bostaden inte erbjuder en godtagbar standard eller av starka sociala skäl. Byte till dyrare boende bör godtas om hushållsmedlemmarna i sitt nuvarande boende inte är tillförsäkrade en skälig levnadsnivå t ex;

- Starka medicinska och/eller sociala skäl styrker behovet.
- Då det uppstått svåra personliga motsättningar mellan personer i hushållsgemenskapen.

- Då bostaden inte uppfyller en skälig boendestandard med hänsyn till fysisk miljö och utrustning eller på grund av en betydande trångboddhet (om mer än två personer måste dela rum).
- Då en ung vuxen genom att bo kvar i föräldrahemmet förhindras leva ett normalt vuxenliv och att bli självständig.
- Om familjen utökas.

För att ett hushåll inte skall anses trångbott se punkt 8.3.1 Skälig boendekostnad.

8.3.6 Andrahandsboende

Ett skriftligt avtal mellan den enskilde och förstahandshyresgästen skall alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyreskostnaden. För att ekonomiskt bistånd skall utgå till hyreskostnaden för ett andrahandsboende måste hyresvärden skriftligt ha godkänt andrahandskontraktet enligt 12 kap. 39 § Jordabalken. I övrigt görs en skälighetsprövning av hyreskostnaden på samma sätt som för hyresrätt.

8.3.7 Dubbla boendekostnader

Dubbla boendekostnader godkänns inte som en godtagbar utgift då det åligger den enskildes att själv planera så att dubbla boendekostnader inte uppstår. Om den enskilde ändå har dubbla boendekostnader medräknas boendekostnaden för den bostad som den enskilde faktiskt bor i.

Dubbla hyreskostnader som uppkommit i samband med att den enskilde flyttat till äldreboende, fått anställning på annan ort eller behövt flytta p g a hot och våld i nära relationer kan medräknas som godtagbar utgift. Bistånd till dubbla boendekostnader kan även beviljas om den enskilde av starka sociala skäl måste flytta till annat boende och Socialtjänsten medverkat i denna planering. Detta skall tillämpas mycket restriktivt och endast om synnerliga skäl föreligger och i samråd med samordnare/enhetschef.

Den enskilde har en skyldighet att begränsa sitt behov av ekonomiskt bistånd genom att göra vad hen kan för att undvika dubbla boendekostnader även om skäl för att bevilja bistånd till de dubbla kostnaderna föreligger. T ex kan den enskilde begära att hyresvärden försöker hyra ut lägenheten i förtid eller att själv annonsera etc.

8.4 Fackföreningsavgift/A-kassa

Skall ersättas med faktisk kostnad för den organisation den enskilde tillhör. Ansökan om avgiftsreduktion skall dock göras.

8.5 Hemförsäkring

Om hemförsäkring inte ingår i fackföreningsavgiften är det skäligt att ersätta detta med faktisk kostnad. I regel utgår kostnad för basförsäkring och den enskilde skall undersöka möjlighet till månadsbetalning.

8.6 Hushållsel

Normalt bör den faktiska kostnaden beviljas om förbrukningen är rimlig i förhållande till hushållets storlek, enligt konsumentverkets rekommendationer.

8.7 Hälso- och sjukvård

Bistånd bör beviljas för kostnader som är medicinskt påkallade. Detta innebär att patientavgifter och kostnad för medicin som täcks av högkostnadsskyddet ersätts med faktiskt belopp. Försörjningsstöd utgår även till kostnad för sjukresa.

8.8 Umgänge och umgängesresor

Den förälder som barnet bor hos är skyldig att bidra till reskostnaderna. Saknar boföräldern förmåga att stå för någon del av reskostnaderna är han eller hon inte heller skyldig att göra det. Om umgängesföräldern i övrigt är biståndsberättigad, beviljas faktisk kostnad. Vid umgänge som överstiger fem dagar under en månad skall kostnaderna utöver fem dagar regleras föräldrarna emellan alternativt genom nedsättning av underhållsbidraget.

8.9 Hyresgästföreningen

Ekonomiskt bistånd utgår generellt till faktisk kostnad och är en godtagbar utgift.

9. Särskild prövning

9.1 Begravningskostnader

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas under förutsättning att dödsboanmälan upprättats och dödsboets tillgångar utretts. Rätten till bistånd till begravningskostnader avgörs av dödsboets tillgångar. Begravningskostnader och bouppteckningskostnader har företräde framför andra skulder och tillgångarna skall därför i första hand användas för att täcka begravningskostnaderna. Rätt till bistånd för att täcka andra skulder som dödsboet kan ha, såsom hyra och telefon föreligger inte.

Vid ansökan om bistånd till begravningskostnader för barn skall hänsyn tas till föräldrarnas inkomst- och förmögenhetsförhållande. Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader kan utgå med högst 50 % av basbeloppet, inom vilken ram dödsboet får göra egna prioriteringar. Ansökan om ekonomiskt bistånd till gravsten skall ha gjorts inom 1 år från dödsfallet. Merkostnader som uppstår för att begravningen äger rum utomlands eller att gravstenen införskaffas utomlands godkänns inte.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.2 Bil- och fordonsinnehav

Socialtjänstens grundregel är att man som bidragstagare inte har rätt att inneha bil under den period man erhåller ekonomiskt bistånd då innehav av bil utgör en ekonomisk tillgång som den enskilde kan avyttra för att kunna bidra till sin försörjning. De allmänna kommunikationerna från Osby kommun och till omkringliggande städer är goda varför behovet av pendling kan tillgodosas utan tillgång till egen bil. Endast i de fall där den enskilde är direkt beroende av bil för att kunna ta sig till sitt arbete accepteras ett bilinnehav. Värdet på

denna bil får maximalt uppgå till ett halvt basbelopp. Beslut om det anses föreligga andra särskilda skäl för att acceptera ett bilinnehav skall fattas av samordnare/enhetschef.

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd skall en kontroll med bilregistret genomföras. Den som står som registrerad som ägare till en bil i bilregistret får antas kunna disponera bilen och därmed också kunna tillgodoräkna sig dess värde. Värdet på bilen fastställs genom att den enskilde inkommer med uppgift på bilens värde antingen i form av inköpskvitto eller genom det senaste besiktningsprotokollet där bilens skick framgår. Det uppgivna värdet skall jämföras med den öppna marknaden, exempelvis genom Blocket. Om det råder oenighet eller tveksamhet kring bilens värde skall ett värderingsintyg begäras in. Värderingsintyget skall utfärdas av en auktoriserad återförsäljare.

Den enskilde skall beredas skälig tid för att avyttra bilen och ekonomiskt bistånd kan beviljas under denna tid om det föreligger skäl för en sådan bedömning. För fordon anses två månader vara en skälig tid för att avyttring. Den enskilde har rätt att erhålla ett beslut om att hen är skyldig att avyttra fordonet ihop med en besvärshänvisning då den enskilde har möjlighet att överklaga kravet på försäljningen. Den enskilde är skyldig att sälja till marknadspris. Om den enskilde inte medverkar till en försäljning kan ansökan om bistånd komma att avslås då den enskilde inte själv gjort vad han kunnat för att bidra till sin försörjning.

9.3 Cykel

Kostnad för cykel ingår i riksnormen i posten lek/fritid och beviljas i regel därför inte. Bistånd till inköp av begagnad cykel kan beviljas efter särskild prövning till det billigaste alternativet om det behövs för arbetsresor och om allmänna kommunikationer inte kan utnyttjas eller om starka sociala skäl föreligger. Vid ansökan och cykel till barn skall barnperspektivet beaktas och hänsyn tas till om familjen varit långvarigt biståndsberoende samt om det underlättar för barnet att vara med i olika fritidsaktiviteter.

Beslutsnivå; upp till 3% av basbeloppet, socialsekreterare.

9.4 Deposition

I vissa fall, t.ex. när enskilde har skulder, kan det krävas att den enskilde deponerar en viss summa pengar för att t.ex. hyra, el och telefon skall kopplas in. Bistånd kan utgå till detta, om det föreligger starka sociala eller medicinska skäl, avseende högst tre månaders tid. Överenskommelse skall alltid träffas att det deponerade beloppet återgår till socialtjänsten, helst inom ett år. Hur detta skall ske, exempelvis om det skall ske i samarbete med hyresvärden, skall också framgå av överenskommelsen.

9.5 Hyresgaranti

Den enskilde skall i första hand själv skaffa ett eget boende. Om den enskilde har svårigheter vid bostadsanskaffningen kan socialtjänsten ge information om hur den enskilde själv kan öka sina chanser i sitt sökande. Om hyresgaranti krävs kan sådan beviljas efter särskild prövning för en tid av 3 månader. Om hyresvärden kräver förlängning kan detta beviljas med högst ytterligare 3 månader. Skäl för att bevilja hyresgaranti är att alla andra möjligheter, t.ex.

borgensman, är uttömda. Hyresgaranti beviljas i regel enbart inom Osby Kommun. Andrahandskontrakt skall endast i undantagsfall tecknas.

9.6 Fritidskostnad

Riksnormen avser att täcka vissa fritidskostnader såsom socialt umgänge, besök på teater eller bio samt inköp av vissa sportredskap, skivor, böcker med mera. Kostnader för leksaker och redskap som behövs för barns och ungdomars utveckling ingår också.

Om särskilda skäl föreligger kan försörjningsstöd utgå till andra fritidskostnader och även rekreationsresor. Det kan gälla barns möjligheter att delta i organiserad fritid. Det kan även gälla barnfamiljer som under en längre tid levt på försörjningsstöd (6 månader eller längre) och därför inte haft möjlighet att ha semester. Bistånd kan utgå i nivå med tågresa och enklare logi, t.ex. vandrarhem.

9.7 Förnyat försörjningsstöd under pågående period

Ytterligare försörjningsstöd bör som regel inte lämnas före beräkningsperiodens utgång, såvida det inte är frågan om en verifierad utgift som uppkommit under perioden och som ändå skulle beaktas om den varit känd vid beslutstillfället. Vid utbetalning av förnyat försörjningsstöd under pågående period kan det bli aktuellt med reducerad norm, t.ex. genom att endast den del av riksnormen som avser livsmedel utbetalas.

Förekommer det i ett ärende återkommande extra försörjningsstöd under pågående beräkningsperiod, som inte beror på verifierade utgifter enligt ovan, bör orsakerna utredas och åtgärder vidtas t.ex. behandlingsinsats, stöd med budgetplanering, ändring av beräkningsperiodens längd m.m. se även punkt 11.9 Utbetalning av försörjningsstöd.

9.8 Glasögon

För barn under 18 år kan den enskilde ansöka om glasögonbidrag från Region Skåne. Summan för bidraget kommer räknas som en inkomst kommande månad.

Ekonomiskt bistånd till glasögon kan utgå efter särskild prövning. I regel skall enskilde varit aktuell minst sex månader och att bedömning görs att den enskilde inte kan förväntas bli självförsörjande inom en snar framtid. Behovet av glasögon skall styrkas av optiker, genom kostnadsförslag och/eller ordination. Om skäl finns för specialglas skall detta framgå. I normalfallet beviljas bistånd till båge och glas i lågprisklass. Bistånd till tilläggsbehandling av glas beviljas endast om särskilda skäl föreligger. För barn anses hårdhetsbehandling av glas vara skäligt. Ekonomiskt bistånd till kontaktlinser utgår endast om läkarutlåtande styrker att dessa är att föredra framför glasögon av medicinska skäl.

9.9 Hemutrustning

I begreppet "skälig levnadsnivå" ingår att ha en bostad som fungerar tillfredsställande. Det föreligger dock ingen allmän rätt för den som flyttar till en egen bostad att få ekonomiskt bistånd till utrustning av bostaden. I första hand får den enskilde försöka klara sin situation på samma sätt som

allmänheten, dvs genom planering, sparande, lån, gåvor etc. Särskilt gäller detta unga personer som flyttar hemifrån och som i förväg har kunnat planera för sin flytt till eget boende.

En komplett hemutrustning till möblering av ett helt boende, s k hel grundutrustning, skall beviljas mycket restriktivt och enbart om särskilda skäl föreligger. Dessa kan t. ex. utgöras av om den enskilde varit utsatt för hot eller våld i en nära relation och därför omgående behöver flytta till annan ort.

Ekonomiskt bistånd till hemutrustning beviljas främst för att tillgodose till de mest grundläggande behoven såsom köksutrustning, sovplats och rengöring. Om behovet av ekonomiskt bistånd bedöms bli långvarigt eller om det finns särskilda skäl kan även bistånd beviljas för att möjliggöra rekreation och umgänge samt tillgodose behov av information såsom TV, dator eller dylikt.

Vid bedömningen av den enskildes behov skall särskilt barnens behov vägas in. Hänsyn skall också tas till att barn med föräldrar som inte lever tillsammans har behov av möbler hos båda föräldrarna. Vid ansökan om bistånd till hemutrustning bör ett hembesök genomföras som del i utredningen av behovet.

Om behov av hemutrustning uppstår med anledning av att ett sammanboende par separerar skall en bodelning äga rum innan bistånd till hemutrustning beviljas.

Flyktingar beviljas inte bistånd för nyanskaffning av hemutrustning utan har möjlighet att inom två år från kommunplaceringen söka hemutrustningslån via CSN.

Beslutsnivå; upp till 30 % av basbeloppet; socialsekreterare. Upp till 50% av basbeloppet; samordnare/enhetschef.

9.10 Flyttkostnader

Bistånd kan beviljas om behovet av att flytta är motiverat av hälsoskäl eller av sociala omständigheter, om den enskildes möjligheter att bli självförsörjande genom flytten ökar eller att flytten skulle medföra att den enskildes boendekostnader minskar.

Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl skall först utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från arbetsförmedlingen. Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för drivmedel och försäkring efter uppvisande av kvitto. Normalt förutsätts att den enskilde flyttar med hjälp av sitt sociala nätverk. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitanande av flyttfirma. När flyttfirma anlitas skall tre offerter begäras in för en prisjämförelse. Kostnad för eftersändning av post beviljas inte.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.10.1 Magasineringskostnader

I första hand skall möjlighet till förvaring av tillhörigheter hos vänner och anhöriga undersökas. Vid bedömning av rätt till magasineringskostnader skall bohagets värde vägas mot vad kostnaden blir för att anskaffa ny hemutrustning. Om kostnaden för magasineringskostnader överstiger bohagets värde

godkänns inte kostnaden. Ekonomiskt bistånd till magasinering av bohag kan beviljas under högst tre månader om det hålls för troligt att den enskilde efter det kommer att erhålla egen bostad. Efter tre månader skall en ny bedömning göras då magasineringen kan förlängas med ytterligare tre månader. Den enskilde skall själv stå för hyreskontraktet av magasineringen.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.10.2 Sanering

Ekonomiskt bistånd kan utgå till saneringskostnader med upp till 10 % av basbeloppet om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt eller om saneringen är en förutsättning för att den enskilde skall kunna erhålla andra insatser såsom hemtjänst eller boendestöd.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.11 Kläder

Kostnader för kläder ingår i riksnormen. I enskilda fall kan en individ eller ett hushåll vara i behov av mer omfattande inköp av kläder än vad normen omfattar. Försörjningsstöd till kläder utöver grundbeloppen kan efter individuell prövning ges till omedelbara och större behov. Det kan vara kraftig viktökning/minskning på grund av psykisk eller fysisk sjukdom eller graviditet.

Beslutsnivå; upp till 5% av basbeloppet, socialsekreterare.

9.12 Merkostnader för specialkost

Tillägg till kostnader för särskild kost p g a sjukdom bör medges om kosten medför merkostnader. Sjukdomen skall styrkas med läkarintyg. Konsumentverkets årliga beräkningar av merkostnader för olika specialkostnader bör vara vägledande. Om konsumentverket inte har beräknat några merkostnader får hushållet inkomma med uppgifter på sina faktiska kostnader. Ingen merkostnad för diabetes godkänns då dagens rekommendationer för näringsriktig diabeteskost inte skiljer från de allmänna näringsrekommendationerna. Tillägg för specialkost av andra skäl än medicinska medges inte. För barn under 16 år omfattar läkemedelsförmånen även livsmedel för särskilda näringsändamål. Egenavgiften ingår i högkostnadsskyddet.

9.13 Övriga resor

Resor inom tätorten godkänns inte som en godtagbar utgift om det inte föreligger medicinska skäl som föranleder annan bedömning. Dessa skall styrkas med läkarintyg. Reskostnader för att kunna delta i missbruksbehandling är en godtagbar utgift. Vid sjukresor skall i första hand den enskilde hänvisas till Region Skånes ersättningar.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.14 Medborgarskap

Bistånd till avgiften för svenskt medborgarskap utgår i huvudsak inte då kostnaden inte ingår i begreppet skälig levnadsnivå.

9.15 Psykoterapi och psykologkostnader

Behandling hos psykolog eller psykoterapeut faller inom hälso- och sjukvårdens uppdragsområde och kostnaden för behandling är att betrakta som en vanlig sjukvårdsutgift inom högkostnadsskyddet. Endast när huvudmannen inte kan erbjuda nödvändig behandling och det bedöms av yttersta vikt att kontakten kommer igång för att skälig levnadsnivå skall uppnås kan bistånd till psykologkontakt och psykoterapi beviljas.

Beslutsnivå; upp till 50% av basbeloppet; Enhetschef.

9.16 Rättshjälpsavgift

Den enskildes behov av rådgivning skall i första hand tillgodoses genom nedsättning av avgiften. Om den enskilde är i behov av hjälp med mer invecklade frågor skall den enskilde i första hand utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om enskilde inte har någon hemförsäkring. Normalt sett utgår inte rättshjälp eller rättsskydd i samband med tvister angående skilsmässor, bodelning eller underhållsbidrag. Rättshjälp kan utgå vid tvister rörande barns boende, vårdnad och umgänge.

Gäller tvisten umgänces- och vårdnadsfrågor skall den enskilde i första hand hänvisas till Osby kommuns Familjerättsgrupp. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och det finns ett mycket starkt socialt motiv till juridisk hjälp kan ekonomiskt bistånd beviljas till skäliga och nödvändiga kostnader för familjerättsliga ärenden. Kostnader för ansökningsavgifter godkänns inte om inte synnerliga skäl föreligger.

Beslutsnivå; socialsekreterare i samråd med samordnare/enhetschef.

9.17 Skulder

Ekonomiskt bistånd till betalning av skulder utgår mycket restriktivt. Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte utgår till skulder då det inte är nödvändigt för att den enskilde skall vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. För att bistånd skall komma ifråga krävs att den enskilde drabbas av allvarliga konsekvenser om skulden inte betalas. I övriga fall får skulder betalas i mån av betalningsutrymme och den enskilde skall istället uppmanas att ansöka om uppskov. Inte heller medges bistånd till kvarskatt från Skattemyndigheten eller återkrav på ersättning från Försäkringskassan.

9.17.1 Hyresskuld

Hyresskuld skall i första hand regleras genom avbetalningsplan med hyresvärd eller genom att den enskilde avyttrar egna tillgångar. Vid bedömningen av rätt till bistånd skall en utredning göras som visar om den enskilde haft egna medel för att bekosta den löpande hyran. Om skulden har uppstått under tiden då den enskilde inte haft tillräckliga inkomster för att betala hyran kan ekonomiskt bistånd utgå till hyresskulden, även om det är att betrakta som ett retroaktivt bistånd.

Bedömningen skall vara mer restriktiv om den enskilde har haft tillräckliga medel för att kunna betala hyran men valt att prioritera andra utgifter. Det är viktigt att Socialtjänsten så långt som möjligt försäkras sig om att den enskilde på nytt inte kommer att ådra sig hyresskulder. Vid behov skall den enskilde informeras om möjligheten till kontakt med Osby kommuns budget- och skuldrådgivare, förordnande av God man eller möjligheten att koppla ett s k autogiro till bankkontot.

I sista hand kan bistånd till del av hyresskuld eller hel hyresskuld utgå om det står klart att inga andra alternativ finns att tillgå. Innan beslut tas om rätt till bistånd till hyresskuld måste det stå klart att den enskilde får behålla bostaden om skulden blir reglerad. Då enskilda sätter i system att trots tillräckliga egna inkomster fortsätta att ådra sig hyresskulder påverkar detta bedömningen om rätten till bistånd. Om den enskilde upprepade gånger trots egna inkomster prioriterat bort att betala hyran får socialsekreterare utreda den enskildes möjlighet att erhålla annan bostad och låta hyresskulden förbli oreglerad. Om det finns möjlighet till alternativ bostad och detta i övrigt kan anses tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå så bör ansökan om bistånd till hyresskulden avslås.

I samband med hyresskulder skall särskilt uppmärksammas om uppkomsten av skulderna utgör en indikation på omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Vid upprepade hyresskulder måste socialsekreteraren bedöma hur det påverkar barnen att leva i en otrygg situation där de inte vet om de får bo kvar eller om avhysning kommer att ske. Extra vikt skall alltid fästas vid barnets behov av en trygg bostad. En anmälan om misstanke om barn som far illa skall göras.

Beslutsnivå; innevarande hyra samt upp till tre månaders hyra, socialsekreterare i samråd med samordnare/enhetschef.

9.17.2 Elskuld

Elskulder avviker från andra skulder genom att den uppkomna skulden kan medföra att elen helt stängs av och att hushållet därmed kan hamna i en akut situation. Elskuld skall i första hand betalas genom avbetalningsplaner. Vidare skall andra sätt att tillgodose behovet såsom att t.ex. belåna en egen fastighet eller avyttra egna tillgångar utredas.

I utredningen skall särskilt barnens situation beaktas för att undvika att barn behöver stå utan el. Detta innebär dock inte att alla elskulder per automatik skall godkännas bara för att barn ingår i hushållet. En individuell bedömning måste göras i varje ärende.

Om elskulden inte kan regleras på annat sätt är kommunen som regel skyldiga att undanröja den akuta nödsituation som uppstår då elen blir avstängd. Det kan t.ex. innebära att ekonomiskt bistånd utgår till skulden men också andra alternativa vägar skall också uttömmas. Den enskilde kan t. ex. erbjudas en annan tillfällig boendelösning till dess att den enskilde själv har möjlighet att betala elskulden.

Om den enskilde systematiskt underlåter att betala elräkningen anses den enskilde ha brustit i sitt eget ansvar för sin situation och skäl finns då att avslå ansökan även om det innebär att elen stängs av.

Beslutsnivå; elskuld upp till 30 % av basbeloppet, socialsekreterare i samråd med samordnare/enhetschef.

9.17.3 Skulder för barnomsorgsavgift

Vid en ansökan om barnomsorgsskuld skall först en utredning av om barnet löper risk att förlora sin barnomsorgsplats göras. Vid bedömningen av rätt till bistånd skall barnets egna behov av barnomsorgsplatsen vägas in tillsammans med en bedömning av vilka konsekvenser det för med sig för både barnet och familjen om man förlorar sin barnomsorgsplats. Hur barnets situation påverkas skall utredas, beaktas och dokumenteras.

Beslutsnivå; upp till 3 mån skuld, socialsekreterare. Därutöver i samråd med samordnare/enhetschef.

9.18 Spädbarnsutrustning

Ekonomiskt bistånd kan utgå till skäligena kostnader för nödvändig spädbarnsutrustning såsom säng inklusive sängkläder och andra tillbehör, skötbord med tillbehör, barnvagn med tillbehör och utrustning för bad. Spädbarnsutrustning kan användas till mer än ett barn vilket innebär att ny utrustning inte behöver anskaffas om familjen får ytterligare ett barn inom en inte alltför lång tidsperiod. Om ålderskillnaden är liten mellan barnen kan det dock finnas behov av kompletterande spädbarnsutrustning i form av t. ex. ytterligare en spjålsäng och till dubbelvagn. Om det råder oklarhet kring om barnet har spädbarnsutrustning eller inte bör ett hembesök genomföras.

Utgångspunkten vid ansökan om spädbarnsutrustning är att båda föräldrarna har ett gemensamt ansvar för utrustning till det nyfödda barnet, oavsett om de bor tillsammans eller inte. Dock får kravet på att båda föräldrarna skall bidra till barnets utrustning inte leda till att barnets behov inte blir tillgodosedda. Även föräldrarnas förmåga att kunna planera för barnets födsel och spara medel till spädbarnsutrustning skall beaktas vid ansökan.

Spädbarnsutrustning kan utgå med upp till 12 % av basbeloppet. Vid tvillingfödsel kan bistånd utgå med upp till 24 % av basbeloppet. Komplettering till tidigare spädbarnsutrustning kan utgå med upp till 6 % av basbeloppet. Halva det beviljade beloppet kan utbetalas tidigast 30 dagar före beräknad nedkomst. Om behovet kan tillgodoses genom en tilläggsansökan hos CSN om hemutrustningslån skall detta i första hand nyttjas.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.19 Tandvård

Kostnaden för akut undersökning godkänns. Med undantag för akuta tandvårdsbesök godkänns inte kostnaden för tandvård som inte föregåtts av en begäran om kostnadsförslag. Inte heller utgår bistånd till kostnaden för uteblivna besök. Vidare godtas ej hellre kostnaden för årliga kontroller av s k revisionspatienter om det inte föreligger något annat tandvårdsbehov.

Ekonomiskt bistånd kan utgå till tandvårdsbehandling som botar smärta eller sjukdomar, ger förmåga att äta, tugga eller tala utan större hinder samt ger ett

utseendemässigt godtagbart resultat. Vid bedömningen skall också den enskildes ekonomiska situation beaktas; om den enskilde genom egna inkomster kan tillgodose behovet inom en godtagbar tidsperiod om maximalt sex månader skall ekonomiskt bistånd endast utgå till det akuta behovet. Vid val mellan olika behandlingar skall alltid den mest kostnadseffektiva behandlingen väljas. En kostnadseffektiv behandling utmärks av att den till den lägsta kostnad åtgärdar ett behandlingsbehov med ett tillräckligt resultat. Resultatet skall alltid bedömas som hållbart även över en längre tidsperiod. Om prognosen för behandlingen är osäker skall den nödvändiga tandvården genomföras i etapper för att resultat av de först insatta behandlingsåtgärderna skall kunna utvärderas innan en mer omfattande behandling genomförs.

Innan tandvårdsbehandlingen påbörjas skall den enskilde lämna ett kostnadsförslag så att Socialtjänsten redan innan tandvårdsbehandlingen påbörjas kan avgöra huruvida tandvården är godtagbar eller inte. Vid behov kan en förtroendetandläkare anlitas för denna bedömning.

Den enskilde skall själv betala tandvården fortlöpande, antingen via kontantbetalning eller via faktura. Tillsammans med ansökan om löpande bistånd skall den enskilde redovisa vilka utgifter som han eller hon haft för tandvården. Den utförda tandvården medräknas som godtagbar utgift i beräkningen. Om den enskilde under någon månad inte är berättigad till löpande ekonomiskt bistånd får den enskilde själv svara för tandvårdskostnaden den aktuella månaden. Om den föreslagna tandvården helt eller delvis inte godkänns, erhåller den enskilde ett avslagsbeslut med beslutsmotivering.

Beslutsnivå; upp till 30 % av basbeloppet, socialsekreterare. Upp till 50% av basbeloppet beslutar Enhetschef. Utöver 50 % görs ansökan till UUA.

9.20 Telefonkostnad

Löpande kostnader för telefon ingår i normen. Kostnad för installation av fast telefoni beviljas i normalfallet inte då behovet av telefon kan tillgodoses genom mobiltelefon med kontantkort. Kostnader för installation av telefon kan beviljas om särskilda skäl föreligger. Exempel på särskilda skäl kan vara sjukdom eller handikapp som kräver fast telefoni för att eventuell larmutrustning skall fungera.

9.21 Hemtjänst

Den enskilde har möjlighet att söka nedsättning alternativt befrielse från hemtjänstavgift, varför avgiften inte beviljas.

9.22 ID-handlingar och pass

Kostnad för anskaffande av ID-handlingar beviljas för samtliga medlemmar i hushållet över 16 år som saknar giltig ID-handling.

Kostnaden för pass godkänns inte som en godtagbar kostnad då ett giltigt pass inte är nödvändigt för att den enskilde skall anses vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

9.23 Jourlägenhet

En jourlägenhet utgör en form av träningslägenhet som används för särskilda grupper, främst familjer men även enskilda vuxna, som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut social situation. Boende i jourlägenhet skall vara kortvarigt.

9.24 Vistelse på institution

För vuxna personer utan inkomst och som längre tid vårdas på sjukhus eller hem för vård eller boende skall, vid beräkning av behovet av försörjningsstöd, hänsyn tas till ett behov för egna utgifter. Beloppet skall täcka personliga kostnader såsom hygien, fritidskostnader och kläder. Om det på institutionen finns regler om högre fickpengar skall detta normalt medges. Dessa kan då eventuellt anses täcka fler kostnader än ovanstående. Om det under institutionsvistelsen ingår hemresor och detta inte bekostas av annan huvudman skall bistånd utgå med den faktiska kostnaden. Hemresorna skall vara planerade i samråd med vårdgivaren.

10. Försörjningsskyldighet

Vid bedömning av ansökan om försörjningsstöd skall hänsyn tas till hushållsgemenskapens samlade ekonomiska förmåga. Föräldrarnas försörjningsskyldighet gentemot sina barn upphör vid 18 års ålder, om ungdomen inte studerar på gymnasienivå, då försörjningsskyldigheten kvarstår framtill dessa studier avslutas, dock längst till den unge fyller 21 år. Barn är aldrig försörjningsskyldiga för sina föräldrar eller syskon. Däremot finns inget hinder mot att barns eventuella tillgångar används för barnets egna behov.

10.1 Vuxna personer med gemensam bostad

Gifta och sambo har gemensamt försörjningsansvar för varandra. Personer som har gemensam bostad får i första hand anses ha inkomster och utgifter ihop, dvs ekonomisk hushållsgemenskap. Om det klart framgår att två vuxna som delar bostad inte lever under äktenskapsliknande förhållanden och inte lever i ekonomisk hushållsgemenskap kan försörjningsstöd utgå som till två enskilda.

10.2 Hyresdel för ungdom som avslutat studier men inte tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Försörjningsstöd utgår endast om det skett någon förändring föräldrarnas ekonomiska situation med anledning av den unge bor i bostaden. Om föräldrarna går miste om bostadsbidrag i samband med att den unge avslutar studierna kan ekonomiskt bistånd utgå till hyresdel med det belopp familjen annars skulle ha fått i bostadsbidrag. Om familjen enbart får ökade kostnader avseende vattenförbrukning, uppvärmning eller elförbrukning kan kostnaden för detta beräknas enligt Försäkringskassans schablonsystem och utgöra en skälig hyresdel för den unge. Om den unge är medlem i en familj som redan uppbär försörjningsstöd och en hyresdel för den unga därför tas upp som inkomst vid beräkning av familjens försörjningsstöd utgår ekonomiskt bistånd till denna hyresdel.

11. Särskilda frågor

11.1 Advokatkostnader

Bistånd till advokatkostnader utgår inte. Möjlighet till rättshjälp finns via hemförsäkringen. Bistånd till rättshjälpsavgift kan utgå. Se punkt 9.16 Rättshjälpsavgift.

11.2 Arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt kan ha rätt till försörjningsstöd om konfliktersättning inte utgår eller understiger gällande norm. Biståndet kan lämnas med återbetalningsskyldighet på eventuell retroaktiv lön, A-kassa eller annan ersättning.

11.3 Bistånd vid utmätning

Kronofogden kan göra utmätning på olika sätt genom avdrag på lön, sjukpenning eller annan inkomst. Bistånd kan inte utgå till den som har utmätning enligt ovan, eftersom Kronofogden har ett förbehållsbelopp som överstiger nivån för försörjningsstöd. Vid utgifter för tillfälliga behov t.ex. tandvård eller glasögon kan efter ansökan högre förbehållsbelopp beviljas av Kronofogden.

11.4 Dagsbelopp

Om ekonomiskt bistånd ges för en kortare period än en månad, bör ett dagsbelopp användas. Dagsbeloppet räknas fram genom att beloppen i riksnormen multipliceras med tolv och sedan divideras med 365.

11.5 Fickpengar

Se punkt 3.11.1 Försörjningsstöd vid vistelse på institution och 3.11.2 Fickpengar.

11.6 Förmedlingsmedel/Egna medel

Personer som vid upprepade tillfällen visat sig inte kunna hantera sin ekonomi med hjälp av banköverföringar, autogiro m.m. kan efter prövning beviljas bistånd i form av förmedlingsmedel. Utredning bör i första hand göras om den enskildes eventuella behov kan tillgodoses genom god man/förvaltare.

Egna medel är en biståndsinsats som syftar till att hjälpa den enskilde att bättre kunna planera och få kontroll över sin ekonomi. Insatsen är begränsad under en viss tidsperiod och omprövas minst var sjätte månad. En förutsättning för biståndsinsatsen är att den enskilde har förmåga till insikt i sin privatekonomi och kan ta ett eget ansvar. Finns ett varaktigt behov av hjälp bör främst annan insats som exempelvis god man eller förvaltare prövas.

Den som begär att få egna medel har inte tillgång till sina inkomster på samma sätt som tidigare utan de är låsta genom en överenskommelse som den enskilde undertecknat. I överenskommelsen regleras bland annat den enskildes åtaganden och kommunens åtaganden.

Beslutsnivå; socialsekreterare.

11.7 Skolskjuts

Kostnader för skolskjuts utgår i normalfallet inte då detta är en kostnadsfri service för kommuninvånarna. Vid eget val av alternativ skolform kan kostnader för transport till och från skolan uppstå. I normalfallet berättigar detta inte till bistånd. Vid särskilda behov finns möjlighet att söka ersättning för dessa kostnader hos utbildningsverksamheten.

11.8 Underhållsbidrag/underhållsstöd

Bistånd till underhållsbidrag utgår inte. Den förälder som är underhållsskyldig kan ansöka om anstånd hos försäkringskassan.

11.9 Utbetalning av försörjningsstöd

Endast efter noggrann individuell prövning och i speciella situationer bör rekvisition användas. Det kan t.ex. vara frågan om att den enskilde vid utbetalningstillfället är inne i en svår missbruksperiod där så gott som alla kontanter går direkt till inköp av alkohol/narkotika eller när den enskilde satt i system att begära matpengar och misstanke finns att biståndet används till annat än till inköp av mat. Inte ens i sådana fall får utbetalningen via rekvisition fortgå slentrianmässigt under längre tid utan att utvecklingen noggrant följs.

Försörjningsstödet skall normalt utbetalas till den enskilde. Efter uttrycklig överenskommelse med den enskilde kan vissa utbetalningar ske till annan t.ex. att socialtjänsten erlägger hyran direkt till hyresvärden. Om det på grund av speciella omständigheter anses helt olämpligt med utbetalning direkt till den enskilde men denna vidhåller sin begäran om sådan utbetalningsform, kan det bli nödvändigt att avslå denna begäran. I beslutet kan i sådant fall lämpligen anges att biståndet erbjuds i form av utbetalning till t.ex. hyresvärd, men inte i form av utbetalning till den enskilde.

Försörjningsstödet skall normalt utbetalas månadsvis i de fall bidragsbehovet inte är kortare än en månad. Efter överenskommelse med den enskilde kan kortare betalningsperioder bli aktuella. Mot den enskildes vilja bör kortare betalningsperioder än en månad användas endast efter noggrann individuell prövning och i speciella situationer.

11.10 Beräkningsperiod

Om ansökan om ekonomist bistånd avser en annan period än kalendermånad, bör biståndet i regel beräknas från och med tidsbeställningsdagen. Om den enskilde har angivit ett senare datum i ansökan bör detta gälla.

11.11 Återkrav av försörjningsstöd

Försörjningsstöd som lämnas med stöd av 4 kap. 1 § SoL är den enskilde i princip inte skyldig att återbetala. Har biståndet lämnats som förskott på förmån eller ersättning eller till person som är indragen i arbetskonflikt har socialtjänsten rätt att kräva återbetalning av givet bistånd. En förutsättning för att försörjningsstödet skall anses som förskott på förmån eller ersättning är att biståndet gäller samma tidsperiod som förmånen.

I de fall återkrav av utgivet ekonomist bistånd skall ske enligt 9 kap 2 § SoL skall den enskilde underrättas om detta redan när försörjningsstödet beviljas.

Ett sådant meddelande skall alltid lämnas skriftligt. Bestämmelsen 9 kap 2 § SoL innebär emellertid inte att återbetalningsskyldigheten alltid kan göras gällande. Förutom i de situationer som finns angivna i 9 kap. 3 § andra stycket SoL kan det bli fråga om att medge eftergift enligt 9 kap. 4 § SoL när det kan antas bidra till personens fortsatta rehabilitering eller när återbetalning kan bedömas inverka negativt på uppnått behandlingsresultat.

Beslutsnivå; Samordnare.

11.12 Retroaktivt bistånd

Ekonomiskt bistånd utgår som regel inte med retroaktiv verkan. Biståndsbehovet skall vara aktuellt i den mening att behovet av stöd skall föreligga vid tiden för ansökan. Behovet av medel till uppehälle för tid som förflutit anses därmed vara tillgodosett på annat sätt. Den rätt till bistånd som den enskilde tillförsäkras enligt 4 kap.1 § SoL innebär inte att den enskilde i efterhand kan påkalla bistånd för tidigare perioder. Rätten till bistånd prövas som regel från det datum då ansökan inkom, alternativt från det datum då den enskilde kontaktade socialtjänsten.

Att den enskilde tvingats låna medel för att kunna betala t ex hyran under Socialtjänstens handläggningstid påverkar inte rätten till bistånd negativt; även om hyran de facto är betald föreligger således rätt till bistånd till utgiften om den enskilde i övrigt är berättigad till försörjningsstöd.

12. Våld i nära relationer

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att alla som utsätts för brott och deras närstående får stöd och hjälp. I 5 kap. 11 § SoL förtydligas att socialtjänsten särskilt skall beakta att personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående och att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna kan vara i behov av stöd och hjälp. Socialtjänsten ansvarar också för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.

Vid bedömningen av rätten till bistånd i form av exempelvis placering i skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser skall beviljas eller inte. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd skall däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den enskilde själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hans ekonomiska behov. I det akuta skedet är dock skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes egna ekonomiska förutsättningar. Att hänvisa till sambos/partners/maka/makes försörjningsskyldighet är olämpligt.

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd utgörs samhörigheten i paraplysystemet av hushållet, det vill säga båda vuxna i ett par, men i samband med familjevåld är det lämpligt att istället lägga upp separata personakter.

När den våldsutsatta också har behov av insatser från hälso- och sjukvården skall en individuell plan enligt 2 kap 7 § SoL göras tillsammans med den våldsutsatta, socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

För ytterligare information se riktlinjer för Våld i nära relationer.